

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

Tämä lausunto on laadittu yhteistyössä Sotkamon kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.

Aluksi pykälä ja ehdotus. **Punaisella ehdotus lausunnosta.**

Vastausaika 27.5.2022

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

- Osatyökykyiset ja vaikeasti työllistyvät (muut kuin terveydelliset haasteet) on hyvä lisätä määritelmään. Vaikeasti työllistyvien määrittely annettaisiin TE-palveluissa ja sosiaalihuollossa työskentelevien asiantuntijoiden harkintaan mm. aikuisväestö, joilla sosiaalisia haasteita, ei suoritettua peruskoulua tai ammatillista koulutusta ja koulutuksen hankkiminen ei iän/osaamisen puolesta enää mahdollista.
- Muutoksessa on hyvä huomioida, että erilaiset palkkatuen pituutta määrittävät työttömyyden kestoehdot poistuvat, ja että palkkatukea voitaisiin myöntää samalle työnantajalle pitkäkestoisesti tai uudelle työnantajalle ilman ns. jäähysääntöä. Tällä tavoin voitaisiin ko. kohderyhmän työllistymistä tukea aidosti pidemmällä aikajänteellä ja se voisi helpommin synnyttää toistaiseksi voimassa olevia työsuhteita.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää

- Esitys selkeyttää työllistämistä erityisryhmien osalta.
- Tärkeää kuitenkin huomioida, että myös toiseen asteen tutkinnon suorittaneilla voi olla osaamisvajetta ja työllistyminen tutkinnosta huolimatta hankalaa (esim. mukautetusti opintonsa suorittaneet, oppimisvaikeuksia omaavat henkilöt, joiden tilasta ei lääketieteellistä lääkärin tekemää arviota, mutta esim. psykologin lausunnot on.) Tämä kohderyhmä tulisi huomioida määrittelyssä.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)

- Hyvinvointialue on luonnollista lisätä palkkatukeen oikeutettuihin työnantajiin. Kotitalouksia ei tulisi rajata pois, vaan heidän rooliansa esim. vaikeasti työllistyvien, pitkäaikaissairaiden ja yli 60-vuotiaiden sekä osatyökykyisten työllistäjänä tulisi pikemminkin korostaa.

Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen.

- Esitys on kannatettava.

Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin.

- Toistuvasti pitkäaikaistyöttömien ja muutoin vaikeasti työllistyvien (ei ammatillista koulutusta, osaamisvaje, heikot työelämävalmiudet, oppimisen haasteet, sosiaaliset haasteet) vaihtoehdot kapenevat huomattavasti, jos samalle työnantajalle ei voida työllistää uudelleen palkkatuella. Nykyiselläänkin vaihtoehdot heidän osaltaan ovat vähäiset. Sen vuoksi kunta, yhdistykset sekä työpajat yrittävät työllistää heitä ja edesauttaa heidän työllistymistään avoimille markkinoille mm. yrityssiirron kautta. Valitettavasti tälle kohderyhmälle ei tahdo löytyä mahdollisuuksia työllistyä yrityksiin suoraan eikä välillisesti.

5§ Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin

- Esitys ei ole kannatettava. Vähentää palkkatuen kiinnostavuutta ja pienten yritysten sekä yhdistysten mahdollisuuksia palkata henkilöstöä.

Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään

- Byrokratian vähentäminen muilla konstein on kannatettavaa mm. palkkatuen hakeminen, maksatus.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista

- Kannatettava esitys.

Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen

- Tuen suunniteltu kesto liian lyhyt, koska esitetty malli ei tukisi kaikissa tilanteissa työssäoloehdon täyttymistä. Nykyisellään palkkatuetussa työssä työssäoloehdon täyttymiseen vaaditaan vähintään 35vkoa eli n. 8kk.

- Tuen suunniteltu kesto liian lyhyt tukemaan toistuvasti pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien työllistymistä. He olisivat edelleen samassa asemassa kuin nykyisellään. Voisiko tämän kohderyhmän palkkatuen kestoehdon poistaa kokonaan?

Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

- Tämä ehdotus on kannatettava sen kohderyhmän osalta, jolla on edellytyksiä työllistyä ja hankkia osaamista eri yrityksissä.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista

- Esitys on kannatettava.

Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista. Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

- Jos ennen työsuhteen alkua työnhakijalla on olemassa lausunto työkyvystä, jossa lääkäri katsoo esim. pitkäaikaissairauden, vamman tai osatyökykyisyyden olevan pysyvä tila, tällöin palkkatuen kestoehdot (10kk ja 24kk jaksotus) on syytä poistaa, jotta voidaan tukea pidemmällä aikajänteellä kohderyhmän työllistymistä jopa toistaiseksi. Näiden henkilöiden työllistämiseen tulee varata riittävästi määrärahaa pidemmälle aikajänteelle suhteessa heidän työvuosiin. Helpottaisi näiden henkilöiden työsuhteiden muuttamista toistaiseksi voimassa oleviksi.
- Jos nykyisen työsuhteen aikana henkilöllä todetaan lääketieteellisesti todettu pysyvä työkyvyn alenema, palkkatuki tulisi laajentaa koskemaan myös tätä kohderyhmää.

8 § 100 prosentin palkkatuki

Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.

- Tärkeää huomioida, että palkkatuki kattaa kaikki palkkauskustannukset (sivukulut ja lomarahat). Osatyökykyisten, pitkäaikaissairaiden, 60-vuotta täyttäneiden työllistämiseksi tuki tulisi olla toistaiseksi voimassa oleva työvuosien mukaan.

100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille

- Esitys on kannatettava.

Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tuen muotoon. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtiontukisääntelyn ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

- Tämä vaikeuttaa 3. sektorin toimijoiden palkkatuella työllistämistä. Toki huomioitava myös se, että palkkatuen myöntäminen ei saa vääristää kilpailua suhteessa yrityksiin. Tämän esityskohdan selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen todella tarpeellista.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan.

Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.

Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana.

- Ehdotus on kannatettava.

§11 Tuella palkatun siirtäminen

Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle.

- Ei byrokraattisia erillisiä päätöksiä, siirto tapahtuisi ilmoituksella. Erilliset päätökset lisäävät merkittävästi hallinnollista työtä.
- Muutoin esitys on kannatettava.

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

Tuki on uusi.

Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.

Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

- Tuki tulisi myöntää yli 55-vuotta täyttäneen työllistämiseksi ilman työttömyyden keston kriteerejä ja tuki kerrallaan vähintään 12kk.

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)

Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)

Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

- Ehdotus on kannatettava.

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

- Ei lausuttavaa. Kainuussa ei ole sosiaalisia yrityksiä tällä hetkellä.

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Velvoitetyöllistämisen osalta tulee huomioida kaikki palkkauskustannukset (sivukulut ja lomaraha) tukikelpoisina kustannuksina. Muutoin velvoitetyö tulee lisäämään kuntien työllistämisen kustannuksia merkittävästi.
- Velvoitetyöllistämiselle ei pitäisi olla edes tarvetta, kun muut palkkatuen uudistukset tukisivat vaikeimman kohderyhmän työllistämistä.
- Edelleen siirtäminen yrityksiin pitäisi sallia velvoitetyönkin osalta ja ilman korvausta.
- Velvoitetyönkin jälkeen henkilön palkkaamiseksi tulee olla käytettävissä palkkatuki ilman 10 kk jäähysääntöä.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin

Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista

Muuta kommentoitavaa

- Työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä tulisi asettaa samaan linjaan muiden työssäoloehto kerryttävien työsuhteiden kanssa. Ei jatkossa siis 75% rajausta.